

להגות נעים תורה והסידור
מגדור היוצא מערך

יו"ל ע"י התאחדות האברכים
"אדנים לתורה" דחסידי זוטשקא
פר' שמות תשפ"ג • גליון קפ"ז

נהל קדומים

דברות קודש ממעיין נובע, כ"ק מרן רבו"ק ז"ע

חזקי הנהל

פלאות התורה מאוצרותיו של
הגדו"ח ר' זרח רונטל שליט"א

התבוננות בסוף כל האדם

תבן אין ניתן לעבדיך ולבנים אומרים לנו עשו (שמות ה, טו). רמז בזה, כי אף על פי שאין לנו תבונה מעצמנו להבין ולהשכיל לעשות תשובה ולהכין צדה לדרך רחוקה, מעוררים אותנו על כך השערות הלבנות שבראש ושבוך, וכאלו אומרים לנו: עורו ישנים מתרדמתכם ועשו תשובה, כי ימי הזקנה באים. וזהו פירוש הפסוק: "תבן", לשון תבונה, "אין נתן לעבדיך", אבל "הלבנים", היינו השערות הלבנות, "אומרים לנו עשו", המה המעוררים אותנו ואומרים לנו: עשו תשובה והכינו צדה לדרך. (רביה"ק ר' מאיר מפרמישלאן ז"ע)

הבחון ובודק גני נסתרות

ויאמר ד' ראה ראיתי את עני עמי אשר במצרים (שמות ג, יז). [ובמדרש (שמות רבה פרשה ג אות א) 'ראיתי לא נאמר אלא ראה ראיתי, אמר לו הקב"ה למשה אתה רואה ראה אחת ואני רואה שתי ראיות'].

הנה ידוע שהשטן מקטרג ר"ל, האין השם יתברך 'אוהב משפט', ומכריע לכך זכות וכובש המשקל של מצוות ונושא עון (עין ראש הפרשה ז"ע א), הלא מדתו מדת 'אמת' (שמות לו, ג ועיין יומא סט ע"ג), אך השי"ת משיב, אתה כשתראה אחד עובר איזה עבירה, אזי אתה חוסף אותו תיכף ומביא אותו לפני, ולא תשא שם אצלו לראות האין נאנה אחר כך ומתחרט ולבו נשבר ונדכה בקרבו, אולם לפני נגלה כל תעלומות. וזהו ראה ראיתי שתי ראיות, החטא וגם התשובה והחרטה, לכן אני כובש ומכריע כלפי חסד. (רביה"ק ר' מרדכי מנדבונא ז"ע)

כח האחדות מקרב את הגאולה

ויירא משה ויאמר אכן נודע הדבר (שמות ב, יד). וברש"י, דאג על שראה בישראל רשעים דלטורין, אמר מעתה שמא אין ראויין להגאל. הנה כאשר האדם מצטער בצערו של חבירו, הרי היסורים שסובל חבירו מכפרים גם עליו, כי גם הוא סובל מהם. וכל שכן אם אדם מצטער בצערן של כלל ישראל, אז נחשב לו זאת ליסורים כנפול בפליים, כי יסורי כל ישראל נחשבים בצערו. והנה כאשר סבלו ישראל במצרים את צער השעבוד הקשה, אם ה' כל אחד משתתף בצערו ויסוריו של חבירו היו היסורים נכפלים כמה וכמה פעמים, כי הרי כל אחד ה' מצטער גם על שחבירו מצטער בצערו וכן הלאה לאין שיעור. ואז ה' הכאב הכפול ומכופל הזה משלם, וה' בירור את סאת היסורים שהיו ישראל צריכים לסבול, וה' בירור הנצ"ק נעשה במהרה. אכן משראה משה רבינו ע"ה שיש דלטורין בישראל, ואינם באחדות זה עם זה, דאג שמא אינם ראויין להגאל במהרה, כי חסר בהם כח האחדות שיכפיל את היסורים ע"י צערו של כל אחד על חבירו. וא"כ יצטרכו להמתין עד כלות הארבע מאות שנה. ואמר אכן נודע הדבר, מדוע לא נושעו עד הנה. כי אם היו באחדות גמורה ה' קושי השעבוד משלים את סאת היסורים הרבה לפני זה.

ועד"ז יש לרמז בדברי פרעה בסוף הפרשה (ה, ה), "הן רבים עתה עם הארץ והשבתם אותם מסבלותם". וצריך ביאור תיבת "עתה". וי"ל דאמר פרעה, הן אמת שכאשר

ירדו אבותיכם מצרימה, היו כנפש אחוה, כמ"ש בפסוק "ויהי כל נפש יוצאי ירך יעקב שבעים נפש" (לעיל א, ה), אבל עתה הרי יש בהם דלטורין, והרי הם בבחינת רבים, וא"כ אין לכם טענה שסאת היסורים נתמלאה במהרה ע"י הכפלתם מצד מדת האחדות שלהם, כי הרי אין כל אחד מרגיש בצערו של חבירו. וכיון שרבים עתה עם הארץ, א"כ מאיזה טעם אתם רוצים להשביתם מסבלותם ק"ץ שנים קודם הזמן המיועד להם. ומכאן יש ללמוד כמה גדול כח האחדות. שגורם קירוב הגאולה.

(כ"ק מרן רבינו בעל נחל יצחק ז"ע)

מהנהל

נחלי אש בקצירת האומר

לא לקצר ברוחניות

ולא שמעו אל משה מקצר רוח ומעבדה קשה (שמות ג, טו). י"ל בדרך מוסר הא שיש פעמים שיש מצב של "ולא שמעו אל משה", שאין הבנים הולכים בדרך המסורה, הוא "מקוצר רוח", בעבור שמקצרים ברוחניות ואין הבן רואה אצל אביו חביבות בתורה ובתפילה כראוי, שחביבות זו יכולה להשפיע עליו לטובה. (כ"ק מרן רבינו הנוד דוד ז"ע)

חשבון הנפש הנלמד מפרשתן

וראיתן על האבניים (שמות א, טו). הנה אי' ג' במסורה, וראיתן על האבניים, וראיתם את הארץ מה היא (במדבר יג, ה), וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' וכו' (במדבר טו, ט). ויל"פ דקאי על מתני' באבות (א, א) עקביא בן מהללאל אומר הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה, דע מאין באת ולאן אתה הולך ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון. ועפ"י משנה זו אפשר לפרש המסורה, וראיתם על האבניים דקאי על הלידה, ירמוז ל"מאין באת", וראיתם את הארץ, ירמוז לסוף האדם למקום עפר רימה ותולעה - "ולאן אתה הולך". וראיתם אותם וזכרתם את כל מצוות ה' וכו', ירמוז דאי' בגמ' דתכלת דומה לים וכו' עד לכסא הכבוד. וזהו "ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה".

ויל"פ דאמר הקרא וראיתם על האבנים, שמעת תחילת דרכו של האדם מעת לידתו, צריך שיזכור תמיד וראיתם את הארץ מה; שהולך בדרך כל האדם, ויזכור לצבור בר תורה ומעש"ט לפני עמדו לפני הקב"ה. וכפי שאמר אחד מהצדיקים בתמיאה היתכן שהעולם דואגים כל זמנים ממה לחיות ואינם דואגים שיהא להם עם מה למות. וכפי ששאל אדם כפרי שעבד לפרנסתו באופן קשה עד מאד במשך כל יומו את רבו ואמר לו: רבי, עולם הזה אין לי, האם לכה"פ עוה"ב יאה לי. ענה לו הרבי, מה עוה"ז? שאתה כ"כ עמל להשיגו אין בידך, עוה"ב שלא הקדשת כלל זמן עבדו עאכו"כ.

ועתה הקול קורא בחיל שובו בנים שובבים, בפרשיות אלו שסגולתן לשוב בהן על פגם הברית ולהוציא ניצוצות הק' הנידחות מתוך עמקי הקליפות.

(כ"ק מרן רבינו הנוד דוד ז"ע)

"ואלו שמות בני ישראל"

הצלת ישראל במצרים בעבור -
ולמרות שלא שינו שמם

איתא במדרש (ויקרא רבה פר' אמור לב, ה) רב הונא אומר בשם בר קפרא, בשביל ד' דברים נגאלו ישראל ממצרים, שלא שינו את שמם וכו' שלא היו קורין ליהודה 'רופא' ולא לראובן 'לוליאני' וכו'. ובאותם שמות שהגיעו למצרים כך ג"כ עלו משם, בלי לשנות בזה. ומוסיף בעל הטורים שלכן הר"ת של המילים שמות בני ישראל הבאים הוא "שביה", לרמז על ענין זה שאפילו בזמן שבני"ה היו בשביה במצרים, בכ"ז לא שינו אז את שמם. וצ"ע מדוע כאשר בני"ה היו בשביה במצרים היה צריך להיות מצב שכן משנים שמם, ומשמיעים בזה רבותא שבכ"ז לא שינו שמם, וכי איזה רווח היו מרויחים בשינוי שמותיהם.

סכנת הכשפים ששלטו במצרים

ובאהבת יהונתן להרבי ר' יונתן אייבשיץ זי"ע מבאר הענין שכידוע ארץ מצרים היתה יותר מכל מקום אחר בעולם מלאה בכשפים, וכמאמר חז"ל בקידושין מ"ט עשרה קבים כשפים ירדו לעולם, תשעה מהם נטלו מצרים ואחד כל העולם כולו. וכן איתא באבות דר' נתן (פכ"ח), אין לך כשפים כשפים של מצרים. ומובא ברבינו בחיי (שמות ג, יז) שכאשר פרעה לעג על המצות שעשה מרע"ה, שהרי מכאן יוצאים כשפים לכל העולם. ובספר מופעלות אלוקים למוה"ר שמואל מגרמיזא זצ"ל מובא בשם רבינו שלמה הכהן בשער השלישי אות י"ד ששלחו ממצרים עשר אתונות של נחש וקסם, שזה היה חכמת מצרים.

ובזוה"ק בפ' וישלח (דף קס"ז ע"א) א"י, שישנם עשרה מיני כשפים וקסמים המאירים ומושרשים מעשר ספירות התחתונות של הקלפות, ולכן הרשע ניסה לאבד את יעק"א בכל עשרת מיני אותם כשפים, וכדכתיב (בראשית לא, טא) "ותחלף את משכורת עשרת מונים", שהכוונה לאותם עשרת רוחות כשפים, ולא היה לכן יכול ליעק"א שנאמר שם פסוק ז' "ולא נתנו אלוקים להרע עמדי", ואלו עשר סוגי כשפים היו נמצאים בארץ מצרים.

ומובא בזוה"ק בפר' וארא, שהנהרות של מצרים היו מגדלים גדים חזקים שהיו קשורים בעשר דרגות הכשפים הנ"ל, ואח"כ בזמן המכות בלב הקב"ה את כל אותם נהרות של מצרים. וכן בזוה"ק פר' אחרי (דף ע"ב) מובא שהמצרים היו יוצאים על ההרים הגבוהים וזוהבים שם זבחים לשעירים, ועשו בורות בארץ והיו מסבבים אותם בדם, ושאר הדם היו שופכים בתוך הבורות ועליהם היו נותנים את הבשר, וכך מקריבים לאותם החיצונים המינים הרעים, והיו מתאספים המינים הרעים ונראים להם בצורות שעיירי עיזים כולם מלאים שערות והיו מודיעים להם מה שהיו רוצים לדעת. (עיי"ש בזה"ק בענין הדגה העשירית של הכשפים שהוא זרש אל המתים).

המשך בעמוד ב' <<<

סכנת הכשפים כמה שלא שינו את שמם

ובספר שמן רא"ש מבאר את מאמר חז"ל (תולין ז ע"א) אמר רבי יוחנן למה נקרא שמם כשפים שמכחישים פמליא של מעלה, שהקב"ה הגביר כח הכישוף שיכול לפעול בכיכול יותר ממנו, ואומר האהבת יונתן שכל כח הכישוף פועל רק על שם האדם שקראו לו כך בשעה שנולד, אבל אם יכשפו אותו על שם כינוי או שם אחר לא יוכל הכישוף להזיק עימה בכלל, ולכן נאמר באסתר שמרדכי צוה עליה שלא תגיד עמה ומולדתה שלא תספר שהיא מבנות ישראל ומולדתה זה שהשם שקראו לה כאשר נולדה, כיון שמובא בארז"ל בפע"ח שהמן ואשתו זרש היו מכשפים גדולים ביותר, ואם היו יודעים את שמה האמיתי, היו מכשפים אותה והמן היה מפיל אותה ברשתו, ובזכות זה ששמעה בקול מרדכי ולא סיפרה את שמה, ניצלה. וזה מה שמובא בגמ' שהשם 'אסתר' קראו לה אומות העולם ע"ש הלבנה אבל שמה האמיתי היה 'הדסה', ומזה לא ידעו. וכן יוסף הצדיק בהיותו באר"מ הסכים לקבל את השם 'צפנת פענח' שנתן לו פרעה כדי שלא ישלחו עליו שום כישוף.

השמירה במצרים בכח האמונה ובגין הקדושה

ולפי' אומר הרבי ר' יהונתן בנין היטיב את גודל החידוש שבנ"י גם בהיותם בשביה במצרים אבי אבות הכישופים שבעולם, בכ"ז לא שינו שמם ושאר כולם שמתויהם האמיתיים. אמנם אסתר ויוסף הצדיק כן שינו, מכיון שהיו יהודים יחידים בין המכשפים, והיו בסכנת נפשות אם לא היו משנים שמם. אבל כאשר באו יעקב ובניו למצרים התחזקו בכח האמונה שאין עוד מלבדו, שהרי אמרו כולם "שמע ישראל ה' אלוהינו ה' אחד כשם שאין בלבך אלא אחד, כך אין בלבינו אלא אחד", וכמו שרבי חנינא כשבאו לעשות לו כישוף לא נתיירא לומר ששמו רבי חנינא, שכיון שידע שאין עוד מלבדו אינו חושש משום כישוף שבעולם, ובדרגה זו היו בני"י שבנו כזה בגין דקדושה בתוך מצרים.

ועוד איתא במד"ר עה"פ "איש וביתו באו", שיעקב"א דאג לפני שיכנסו צאצאיו למצרים שכל אחד יהיה כבר נשוי, ואפילו הצעירים ביותר גם כן. וביפה תואר על המד"ר מבאר שכיון שידע יעקב"א ברוח קדשו איזה טומאה יש במצרים לכן רצה שכל א' מצאצאיו יהיה שמור בקדושה שיכולו להחזיק מעמד שם. ועיקר שמירת האדם הוא על ידי אשתו כנודע בסוד ז' הקפות שהאשה מסובבת את החתן תחת החופה בבחינה של 'נקבה תסובב גבר', שהיא השמירה העליונה.

חומר העניין שלא לשנות השם

והשתא אתי שפיר שכאשר היו בשלימות השבעים נפש, ואיש וביתו" כולם נשואים, יכלו לעמוד מול קליפת מצרים, ולא היו צריכים לחשוש בזה שידעו המכשפים את שמותיהם היהודיים. וכן מפרש הבני יששכר את הפסוק 'וימת יוסף בן מאה ועשר שנים', שלא כתוב בכל התורה 'וימת פלוני בן כך וכך', אלא 'ויחי כך וכך שנים וימת', אלא שרוצים לומר בזה, שאע"פ שיוסף כשהיה לבדו במצרים הי' מכוונה בשם צפנת פענח, אבל כאשר ראה אצלו את יעקב"א ואת אחיו הק' ואת בניו הקדושה שבנו, כבר לא חשש מכשפי מצרים, וצוה שיחזרו לקרותו בשמו היהודי יוסף, וגם נפטר בשם יוסף. ואפילו ציוה לכתובו על הארון במצרים שיכלו המצרים לקרוא מעליו את שמו האמיתי, ולא חשש שיהיה כתוב על הארון שמו האמיתי ולזה סמייכות הפסוקים, 'וישם בארון במצרים - ואלה שמות בני"י', שגם על הארון ששמו במצרים לא שינו השם כמו שלא שינו השמות בני"י הבאים מצרימה.

ומובא בבני יששכר בספריו הק' אגרא דכלה, בני יששכר וכן במעיין גנים על ספר אור החיים של החסיד יעב"ץ, באריכות, כמה גדול הפגם כאשר משנים את השם היהודי לשמות של גויים. וזה ההסבר מדוע שינה פרעה את שמות המילדות העבריות מיוכבד ומרים לשפורה ופועה, כיון שידע היטב שכל זמן שנקראים בשמות ישראל, לא יוכלו לעשות מעשים רעים כאלו כמו שמצוה עליהם - להרוג הזכרים, אבל אם יקראו להם בשמות שנתן הוא, יוכלו להתהפך לעשות מעשים רעים של מצרים ר"ל. ולכן כתוב פעמיים "ויאמר", פעם הראשונה "ויאמר מלך מצרים וכו' אשר שם האחת שפורה ושם השנית פועה", והאמירה השניה אח"כ "ויאמר בילדכן" וכו', שהאמירה הראשונה היא עצם זה שקרא להן בשמות אלו. אבל המילדות העבריות לא עשו כאשר דיבר אליהן מלך מצרים, ולא שינו בכלל שמם ונשארו בשמות יוכבד ומרים וממילא ותחיין את הילדים.

נחל איתן

טללי טוהר מתוך דא"ח של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

"חושך שבטו שונא בנו ואוהבו שחרו מוסר"

לכן נקרא הספר הקדוש בשם "אור פני משה", כי גילה הסוד של האור שבקע מפני משה כשנולד שהיה מפני היגיעה ובזיוך הטבע, ולא מחמת גודל נשמתו גרידא. ובוזה יתכן לפרש מה שארז"ל בסנהדרין (ס"א) על מר עוקבא, שהי' מקרין זיו עור פניו כמשה שגידלתו בתי'. כי למר עוקבא היו נסיונות קשים לכופ את יצרו, כמ"ש רש"י שם, וכשהתגבר היו פניו מאירים. ולזה רמזו שזיו פניו האיר כמשה שגידלתו בת פרעה, שגם מרע"ה זכה למאור פניו בזכות שנתגדל במקום טומאה, ועמד בקדושתו. כי ע"י שישאל מתגברים על יצרם הם זוכים לזיו ומאור פנים.

וכאשר נולד משה רבינו, הושם בתוך היאור, שהי' מקום הטומאה של קליפת מצרים, שהיו עובדים לנילוס. ומה שכתוב "והנה נער בוכה", רומז על הבכי של נערי ישראל על שירדה נשמתן מרום המעלה למקום חושך וצלמות, בחי' נהר הנילוס של טומאת מצרים. וכאשר בתי', שהיא רמז לנשמה שהיא בתו של י-ה, יורדת לרחוץ מגילולי בית אביה, וביחוד בימים אלו שבת קול מכרות "שובו בנים שובבים" וכולם מתעוררים על איבוד ימיהם, וחפצים מכאן והלאה לא לאבד ימיהם, הרי הנשמה מתאמצת לשלוח ידה אל התיבה שבה נמצא משה, שהוא הדעת של כלל ישראל, ואע"פ שהתיבה נמצאת רחוק מאוד מהשגת ידה, אין היא מתיאשת ומנסה ומתאמצת בכל כוחה, מסייעין לה מן השמים למעלה מדרך הטבע, והיא מצליחה להגיע אל משה. וכאשר פותחין את התיבה, ומשיגין מעט מדעת הקדושה של משה רבינו ע"ה, ומתעוררין לבכי של תשובה, מיד ותחמול עליו, וכמ"ש בתקו"ה, שאין לך עומד בפני דמעות של תשובה, ומיד מתעוררים רחמי שמים לסייעו לשוב בתשובה שלימה.

ולכן עלינו להתעורר ביותר לתשובה על ענייני הקדושה, וכמו שזעק החידושי הרי"ם זי"ע שיש לנו להגביש מאובתינו, שאפי' שהיו שקועים במצרים, מ"מ הכתוב מעיד עליהם שהיו גדורים בעריות, ונהורו אפילו ממחשבה רעה, אע"פ שעדיין לא היה להם את כח התורה, ואנו שיש לנו את כח התורה איך אנו נראים.

במדרש רבה ריש פרשתו עה"פ ואלה שמות בני ישראל הבאים הביא הכתוב (משלי יג, כד) **חושך שבטו שונא בנו ואוהבו שחרו מוסר**, דמה שזכה יעקב אבינו לי"ב שבטי י"ה כולם אוהבים קדושים וטהורים, לפי שייסר אותם והדריכם לעבודת השי"ת. וזהו שאה"כ "בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב איש וביתו באו". שזכותו של יעקב עמדה להם שיהיו י"ב שבטים קדושים וטהורים.

ואאמרו"ז זי"ע הי' רגיל לומר עה"פ הנ"ל "חושך שבטו שונא בנו", שהוא רמז על חודש שבט שבו מתאמצים לתקן את קדושת נפשותינו ונפש בנינו. וכשעוסקים בחודש זה בתשובה ותיקון המעשים, אזי נעשה החודש מואר באור גדול, ונעשים נפשותינו ונפש בנינו מוארים באור יקב. אבל מי שהוא "חושך שבטו" היינו שמחשיך את החודש שבט שלו, אז הוא "שונא בנו", כי בחודש זה מתקנים את נפשות הצאצאים, כי קדושת נפש האבות מועילה לבנים. וכן הוא כולל חלקי נפש שנתפזרו בעוה"ה, שגם הם כבנים, והם צועקים ומבקשים תיקון. "ואוהבו שחרו מוסר", ע"י שמיסרים את הגוף בתורה ועבודה בשבועות אלו, מתקנים את הבנים, והיא האהבה האמיתית והנצחית.

וימי החודש הזה מסוגלים לכן ביותר כי כמו שאז נעשה התיקון ע"י עבודת חומר שזיככה אף גופם והשלימה את תיקונם ובכך זכו להיאגל, כל הדבר עתה ע"י מיעוט תענוגי הגוף נזה לגאולה פורטית וממילא אף לגאולה הכללית המתארכת כ"כ בעוה"ה.

וכשנולד משה רבינו נתמלא כל הבית כולו אורה, שנאמר ותרא אותו כי טוב, דכשנברא האור כתוב וירא ד' את האור כי טוב. אמנם בספה"ק אור פני משה מובא בשם מדרש, דמשה רבינו ע"ה נברא עם תכונות ומדות קשות מאוד, אלא שגיע לזכך. ולפי זה נמצא שהאור שבקע מפניו הוא האור של מי שעתיד לעמוד בבינה לזכך טבעו. וכמ"ש רז"ל עה"פ וירא אלוקים את כל אשר עשה והנה טוב מאוד, זהו יצר הרע. כי כאשר נלחמים עם היצר ומנצחים אותו, נעשה מזה אור גדול בכל העולמות וכמ"ש בתניא (פרק כ"ו), ואולי

ערבי נחל

אמרים ערבים ממאורי החסידות

משה נולד בזכות היראה ע"כ נדמה בעיניו כדבר קטן

ועתה ישראל מה ה' אלקיך שואל מעמך כי אם ליראה את ה' אלקיך. ופירשנו בגמרא (ברכות ב, ג) אטו יראה מלתא זוטרתא הוא, ומשני אין, לגבי משה מלתא זוטרתא הוא. ומקשים המפרשים הלא לישראל אמר משה זאת. ונראה לתרץ, כי הנה איתא בפסוק להם בתים, ופירש רש"י בתי כהונה ולויה ומלכות, נמצא שנולד משה בשכר יראה, ומשה היה עניו מאד מכל אדם (מבשרי ב, ג), נמצא כשמשה הסתכל על עצמו שהוא נולד בשכר יראה, והוא היה שפל בעיניו מאד, נמצא מוכח שהיראה הוא דבר קטן. וזהו פירוש 'אין לגבי משה', שהוא היה מסתכל על עצמו שהוא נולד בשכר היראה, נמצא 'מלתא זוטרתא הוא'.

(קדושת לוי - עקב)

נתהוו לבחינת בית ע"י היר"ש

יש לפרש בזה בדרך רמז על דרך וראו כל עמי וגו' ויראו ממך וגו' על דרך שאמרת כמה פעמים שמי שזכה ליכנס בשער היראה השער לה' שהוא היכל ה' והיכל גימטריא אדני"י בחינת יראה אז ממשיך על עצמו היראה ונעשה בעצמו בחינת מלכות שהכל יראים ממנו, כי כך היא המדה כמו שעושה למטה כך מעורר על

ויהי כי יראו המילדת את האלקים ויעץ להם צתים (שמות א, כא)

עצמו מלמעלה ונעשה הוא

בעצמו שער היראה שהוא היכל ה'. וזהו וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך היינו שנמשך עליך שם והיכל של הוי"ה ברוך הוא שהוא אדני"י מקור היראה אזי ויראו ממך היינו שנתהווה שער היראה והוא שדרשו חז"ל (ברכות י, א) על שם ה' אלו תפילין שבראש ופירש המהרש"א ז"ל כי השי"ן של שדי הוא נחקק בתפילין של ראש מבחוץ והדל"ת בקשר של ראש והיו"ד בקשר של יד ובצירוף שניהם נשתלם השם וידוע שתפילין של יד הוא סוד אדני"י והוא היכל ה' שער היראה והנה בית נקרא יראה כמאמרם ז"ל (שבת ל"א א) חבל על דלית ליה דרתא, והוא שרימז הפסוק ויהי כי יראו המילדות היינו הצדיק נקרא מיילד על שם שהם מולידים השפע הנגזר לבוא על העולם שהם מסייעים וממציאים הדבר מכח אל הפועל כדמיון מילדות. וגם המלמד בן חבירו תורה כאילו ילדו (סנהדרין צ"ט ב), וכן מי שמראה לו ראייתו ועושה לו חשק ללמוד תורה ולעבוד את ה' בודאי גם כן כאילו ילדו והצדיקים הם מלמדים תורה ומוסר לעם ה' לכן נקראים מילדות כאילו מולידים, וזהו כי יראו המילדות את האלהים היינו כשזכו ליכנס בשער היראה אז יועש להם בתים היינו שנתהווה הם עצמם בחינת בית שהוא יראה וכו'.

(דגל מחנה אפרים)

החושד בכשרים (א)

בפרשתינו מצינו, כששלח ה' את משרע"ה לבשר לעם ישראל על יציאתם ממצרים אמה, הן לא יאמינו לי ולא ישמעו בקולי וע"כ נענש בצרעת, ומזה למדו חז"ל (שבת טז.) דהחושד בכשרים לוקה בגופו, ע"כ נעסוק השבוע בסוגיא זו מקורו, גדרו, טעמו, וכל המסתעף מזה ההלכה.

מקורו: בגמ' (שבת טז.) אמר ר"ל החושד בכשרים לוקה בגופו, דכתיב גבי משרע"ה הן לא יאמינו לי וגו', וגליא קמי קב"ה דמהימני ישראל. [ואף דסו"ס לגבי משה לא גליא שיאמינו לו בלא אות ומה חטאו, ע"כ צ"ל שהיה סימן מסור ביד זקני ישראל שבלשון פקוד פקדתי יהיו נגאלים, וכיון שכבר אמר הקב"ה למשה שיאמינו על פי זה, ממילא במה שאמר משה שלא יאמינו לו הוי חשד בכשרים (מהרש"א טז)]. ומצינו דלקה דכתיב ויאמר ה' לו עוד הבא נא ידך בחיקי וגו', וההכרח דנענש משה בגופו מפני שחשד אף שלכ' היה אפשר לפרש דהצרעת היא רק אחד מהסימנים להראות לכלל ישראל, מ"מ אי משום הא היה אפשר לתת לו סימנים אחרים, אלא ע"כ היא עונש על שחשד (שאליות טז.). וכן מצינו בהנהגה גדולה אחרת שלמד היאך לתקן הקטורת בעבודת יוה"כ, השביעוהו שלא יעשה העבודה כצדוקים, ולאחר מכן איתא הוא פורש ובוכה שחשדוהו כצדוקי והן פורשים ובוכין דאמר ר"ל כל החושד בכשרים לוקה בגופו, וכן מצינו במרים דלקתה בצרעת כיון שחשדת למשה במה שאין בו (כן פירש ריב"ז בן עזריאל עה"פ זכור את אשר עשה ה' אלוך ללמרים, ואף שלא נזכר להביא מכאן מקור לכל חושד שיעבר באיסור עשה דבמרים לא רק חשדה אלא גם דברה לשו"ר מ"מ מקור האיסור ש"פ).

טעמו: אע"פ שאין בנין חשד בכשרים גוף עבירה שהרי לא חסמו ולא ביישו, הרי זה מידה שתביאנהו ויהיו הצדיקים אצלו כרשעים ולא ישמע לתוכחת החכמים לפי שחושדם שהם עצמם יכשלו במה שמוכיחים בני אדם (מאורי חיבור התשובה). ויעין עוד ברמב"ם ח"א: לפי שאין חזקתו לשוב מעוון זה שהוא דבר קל בעיני רוב בני"א ונמצא חוטא והוא מדמה שאין זה חטא שהוא אומר מה עשיתי לו, ואין כאן אלא חשד שמא עשה או לא עשה, ואינו יודע שיהו עוון שמישים אדם כשר בדעתו כבעל עבירה וע"כ נמנה דבר זה בין עשרים וארבע דברים המעכבים את התשובה (הל' תשובה פ"ד ה"א).

עונשו: הפלגה מיוחדת מצינו למי שחושד בכשרים מה שאין בשאר איסורים, שלוקה בגופו, ולא כמו בכל פעם שלוקה בממונו. ויש שכתב לבאר הטעם דבשאר עבירות אין בעל הרחמים פוגע בנפשות תחילה אלא בממונו, שהקב"ה דנו לזכות שיע"י שיפגע בממונו ישוב וישאר לו גופו. אך החושד בכשרים אינו נידון לזכות דאינו חושד כלל, וא"כ אסור לפגוע בממונו כדי שישאר לבניו אחריו דקיי"ל אפי' ממון של מסור אסור לאבדו ביד דילמא נפקא מיניה בנין דמעלי (תירושי ח"ט שבת צ"א). וי"א דאין זה בגדר עונש אלא מציאות שאם חושד באחר ואין בו חזר החשד על החושד כאבן שזורקה על קיר שחוזרת על הנזק (מהר"ל שבת צ"א. בביאור דברי היפה תואר לשמו"ר פ"א אות י"א). וי"א דגדר העונש הוא שמקבל העונש שהיה מגיע לנחשד באופן שבאמת היה בו את העבירה שרצה זה לטעון עליו (כלי יקר במדבר י"א ה').

שורש האיסור: שורש האיסור הוא מדכתיב בצדק תשפוט עמיתך ומזה ילפינן דיש לדון לכף זכות (ויחבאר להלן). וממילא יש איסור לחושדו ולא לדונו לכף זכות (עמק שאלה על השאלות פרשת שמות אות טז.). ופשוט דאף בעשה של ואהבת לרעך כמוך עובר.

גדרי האיסור: מצינו בפוסקים שדנו בגדרי איסור החושד בתרתי: א. אם האיסור הוא רק במעשה או דביבור או אף במחשבה. ב. אם הוא רק על מעשה מסוים שעשה אדם זה או אף להבא, ונבאר הדברים בהקדם הגמ' (מס' דרך ארץ רבה פ"ה) מעשה בר' יהושע שהשכין אצלו אדם והאכילו והשקהו והעלהו לגג לשכב, ונטל ר"י סולם מתחתיו, מה עשה אותו האיש, עמד בחצי הלילה ונטל הכלים, וכיון שבקש לירד נפל מן הגג. לבוקר אמר לו ר"י ריקה אי אתה יודע שמאתמול היינו זהירים בך. מכאן אמר ר"י לעולם יהיו כל אדם בעיניך כליסטים והוי מכבדם כרובן גמליאל, ע"כ. ונתקשו המפרשים הרי אמרו הוי דן את כל אדם לכף זכות, ותירצו בכמה אנפין ונפק"מ בגדרי האיסור כדלהלן.

מחשבה: י"א דאין האיסור במחשבה (ספר חסידים ס' תתפ"ח, חרדים פ"א אות י"ג. וביאר כן בגמ' הנ"ל דכל אדם יהיו בעיני כל כליסטים היינו במחשבה וכן מה שאמרו נכדו וחשדו היינו במחשבה). וי"א דאיסור הוא אף במחשבה (כן הוא ברמב"ם בפ"מ יומא פ"א מה"א ס"ה, ובמאורי אבות א-ג, ולשיטתם יתבאר הגמ' הנ"ל באופן אחר כדלהלן).

לעתידי: י"א דאין האיסור אלא על מעשה שהיה והיינו לעבר, אבל קודם מעשה מותר לחשוף, ולא צריך לדון לכף זכות. והטעם דאיסור חשד מהותו לקבוע על אדם שהוא בבחינת רשע, לכן אם אנו דנים אם עשה מעשה רשע אין לנו לחושדו שאכן עשה מעשה רשע. אבל כשהנידון אם יעשה הרי בזה החשד אינו נעשה כרשע לכן מותר (כן ביאר היעב"ז בסתירה הנ"ל הגמ' במסכת ד"א לחיוב של דן לכף זכות ואף שחשדו של משרע"ה שהיה המקור לאיסור זה, היה לעתיד שאמרו הן לא יאמינו לי מ"מ לא דמי דכל הענין של לעתיד שמתור לחשדו היא על מקרה שיעשה אדם זה שחושד בו, אבל לחשדו על מהותו של אדם, אינו בגדר לעתיד. וכן היא בבבא גרול שחשדו בו על מהותו שהיא צדוק).

גדר חשד: יש לדון בגדר החשד, האם הוא כל פעם שנעשה אצלו ספק וחושדו מתורת "ספק" שמא עשה לא טוב כבר עבר איסור זה, או נימא דווקא באופן שחושדו בוודאות. דלכאוריהו המקור של איסור הוא ממשע"ה כנ"ל ושם היה בוודאות כלשונו של הפסוק הן לא יאמינו לי ולא אמר "שמא" לא יאמינו. מאידך בלשון הרמב"ם נאמר פירוש המשנה (אבות פ"א מ"ו) הלשון "שמא" עשה כך או לא. וכמו"כ יש לדון על איזה איסור נאמר שאסור לחשוד האם על כל פגם כגון שחשדוהו שישנו מסיים מהר שמו"ע או כועס וכל כיו"ב, האם יש איסור לחשוד בו. וצ"ע בדברים אלו דמעשים בכל יום שאדם נכנס לביהמ"ד ורואה הרבה מקרים של בני"א ומיד פוסק בדעתו את פסקו על בני"א האם טוב עשה או לא. ואם נימא דהאיסור אף על ספק וכמו"כ על כל פגם, יצטרך ליכנס לביהמ"ד בעיניים עצומות שלא יכשל באיסור זה, דאולי לא יהיה לו לימוד זכות על כל פעולה שרואה אצל כל אדם וצ"ע.

הרה"ג ר' יהושע לאנגויער שליט"א

את מי ימולו קודם

בית הכנסת שיש בו כמה בריתות לאחר תפילת מוסף בשבת, וכל התינוקות מוכנים, את מי ימולו קודם, את מי שנולד קודם, ואולי אם אחד מהם כהן, יקדימו את הכהן, או שמא אין בזה נפקא מינה, ואפשר למול את מי שרוצים, ואולי יעשו גורל מי יזכה להקדים להיכנס ראשון בבריתו של אברהם אבינו.

תשובה לשאלה משבוע שעבר

השאלה בקצרה: אדם הלומד שעות רצופות, וזכר שעדיין לא התפלל ערבית, האם יפסיק להתפלל קודם חצות למרות שיפסיד את המילה, או שיתפלל לאחר חצות.

תשובה: במשנה הראשונה נחלקו התנאים עד מתי קוראים קריאת שמע של ערבית, רבי אליעזר סובר עד סוף האשמורה הראשונה, חכמים אומרים עד חצות, ורובן גמליאל סובר עד עלות השחר. וביאור המחלוקת, שכתוב בתורה 'ובשכבך', ודעת רבי אליעזר שהכוונה בשעה שבני אדם נשכבים לישון כמו שהפירוש 'ובקומך' בשעה שבני אדם קמים, ולדעת חכמים כוונת הפסוק 'בשכבך', בשעה שבני אדם שוכבים, והיינו כל הלילה [והטעם 'בשכבך' נדרש כל זמן ששוכבים, 'ובקומך' נדרש על זמן הקימה, ביאר הט"ז (סימן נח סק"ד) שבליילה שוכבים כל הלילה ואין משתנה ממנו שם שכיבה, אבל בבוקר רק בתחילה הוא קם, ולאחר מכן כבר משנה להליכה וישיבה, ואינו נקרא 'קם'], אלא שלדעת חכמים, כדי להרחיק את האדם מן העבירה, יש להקדים לקרותו קודם חצות.

ונחלקו הראשונים, האם ההלכה היא כחכמים או כרובן גמליאל, דעת הרמב"ם והסמ"ג שהלכה כחכמים, וכן פסק בשו"ע (סימן רלה ס"א) שזמנה עד חצי הלילה, ואם עבר וקרא עד עלות השחר יצא ידי חובתו. ודעת הרשב"א והרא"ש שהלכה כרובן גמליאל שזמנה עד עלות השחר, וכן פסק בשאגת אריה (סימן ז) וככתב בשערי תשובה שאין לנהוג כן רק כשיש צורך בדבה, וכן כתב בביאור הלכה (ד"ה חמנה) שבמקום הדחק כשמלמד תורה לרבים יכול לסמוך ולהמתין לקרוא ק"ש לאחר חצות.

נחלקו הפוסקים אם דין זה אמור רק בק"ש, או שלכתחילה יש גם להקדים להתפלל שמונה עשרה קודם חצות, במשנ"ב (סימן קח ס"ק טו) הביא בשם הדרך חיים שזמן הראוי לכתחילה לתפילת ערבית הוא רק עד חצות, ולכן אם לא התפלל מנחה אינו יכול להשלימה בערבית אלא עד חצות [כי אי אפשר להשלים את התפילה הקודמת, אלא בזמן הראוי להתפלל לכתחילה, כמו בשחרית שאי אפשר להשלים ערבית, אלא עד סוף זמן תפילה, אלא אם כן הוא מתאחר ומתפלל שחרית לאחר זמן תפילה, או ערבית לאחר חצות], ודעת הפמ"ג שגם לכתחילה אפשר להשלים מנחה לאחר חצות, כי זמנה לכתחילה כל הלילה.

ולמעשה כתב במשנ"ב (סימן רלה ס"ק טז) שזמנה בדיעבד כל הלילה, משמע רק בדיעבד, אבל לכתחילה יש להתפלל קודם חצות.

נמצא שלכתחילה צריך לקרוא ק"ש ואף להתפלל קודם חצות, ובשעת הדחק מותר להמתין לאחר חצות, ויש לדון אם כבר למד כמה שעות, ואם יפסיק להתפלל, יפסיד את המילה, אם צריך להפסיד ממון בשביל תפילת ערבית קודם חצות, ויתכן שכן, שהרי כתב במשנה ברורה (שם ס"ק טז) שהמתאחר לקרוא ק"ש לאחר חצות, נקרא עובר על דברי חכמים, וכדי שלא יקרא עובר על דברי חכמים צריך להפסיד ממון, וצ"ע עד איזה סכום.

אמנם בלאו הכי יתכן שצריך להפסיד את הלימוד ולקרא ק"ש, שהרי כתב במשנה ברורה (ס"ק טז) משהגיע זמן ק"ש אסור אף ללמוד כשהוא מתפלל בביתו ביחיד, ואם אמר לחבירו שאינו לומד שיזכרו שיתפלל מותר. כלומר שאם יש לו מנין קבוע שמתפלל שם, מותר לו ללמוד כי בוודאי יזכר, אבל אם אין לו מנין קבוע, אסור גם ללמוד, שמא ישכח, אלא אם כן מעמיד שומר שאינו לומד.

וכיון שמעיקר הדין אין יכול ללמוד, נמצא שהקריאת שמע הוא לצורך הלימוד, שיוכל להמשיך ללמוד, וכיון שמפסיק לקרוא ק"ש, כבר גם יתפלל, ואחר כך יפנה לאחראי, שהיה אנוס שהיה חייב להתפלל לצורך הלימוד, כי היה אסור לו להמשיך ללמוד, ומסתבר שגם יתן לו את המלגה.

ניתן לשלוח תשובות לשאלות, לפקס 02-5812753
ולדוא"ל a66136133@gmail.com ובתיבת המערכת,
תשובות מתומצות בכתב ברור וקריא

האם כל אחד יכול להיות צדיק?

"מואס ברע" מצד עצם מהותו."

"ועונג זה מעבודת השם זהו עונג אמיתי, וזהו שכון של הצדיקים לעתיד לבוא, שהצדיקים יושבים ונהנים מזיוו השכינה, וזוכים הצדיקים כאן בעולם הזה, כאשר הם עובדים את השי"ת ומתענגים על השם, הם מגיעים למדרגה של מעין עולם הבא, ועל זה אמרו ז"ל עלולך תראה בחיך, ואין כל אדם זוכה לזה כי זהו מעין קיבול שכר וכדכתיב עבודת מתנה אתן את הנתנתם, כמו שנתבאר במ"א, אם כן, מסכס ר' לייב כאשר עיניו נוצצות בתשוקה וגעגועים, "המדרגה של הצדיקים להתענג על השם היא אינה מדרגה שמגיעים לזה בכוחות עצמם, זהו מתנה שמקבלים הצדיקים מאת השי"ת כשכר על עבודתם."

"זה מיישב את קושיית הרבי", מבריק פנחס'ל, "שהוקשה איך אמר איוב בראת צדיקים, הרי אמרו חז"ל שבעת בריאת האדם לא מכריעים מה יהיה בגורלו 'צדיק ורשע לא נאמר' אלא הבחירה נתונה בידו. ולפי האמור מתיישב היטב, שדברי איוב 'בראת צדיקים' מדובר על המדרגה של למואס ברע שזוהי אכן עבודת מתנה מאת השי"ת, ולא תלויה בעבודתו של האדם, ודבר זה תלוי לפי מדרגת נשמת האדם שהוא נולד עמו, 'ולכן אמר איוב בראת צדיקים כו', וכדאיתא בתיקונים שיש בנשמות ישראל כמה מיני מדרגות ובחינות חסידים גבורים המתגברים על יצנם מארי תורה נביאים כו' צדיקים כו' עיי"ש."

"אמנם", מוסיף ר' לייב, עליו לזכור את דברי חז"ל ש'צדיק ורשע לא אמר' שגם הם כנים ואמתיים, וביאור הרבי שאכן דברי איוב מדובר על מדרגת הצדיק לפי אמיתות מהותו. ברם, מי שעובד השם בסוד מרע ועשה טוב, הרי גם עליו נאמר שם צדיק דהיינו ולא רשע. ועל זה ישנה הבחירה לכל אדם, וזאת מלבד מה שפשוט שאף מי שנוול עם מדרגה של נשמת צדיק, אם לא יעבוד מבחירתו ויבחר בדרך טוב, לא ישיג את המדרגה שמצפה לפי דרגתו."

"ולפי זה ממתיק הרבי עוד יותר ומיישב עוד לשון חז"ל, וזוהו יובן כפל לשון השבועה תהי צדיק ואל תהי רשע, דלכאורה תמוה כי מאחר שמשביעים אותו תהי צדיק למה צריכים להשביעו עוד שלא יהיה רשע. אלא משום שאין כל אדם זוכה להיות צדיק ואין לאדם משפט הבחירה בזה כל כך להתענג על השם באמת ושיהיה הרע מאוס ממש באמת, ולכן משביעים שנית "אל תהי רשע" על כל פנים. שבוה משפט הבחירה והרשות נתונה לכל אדם למשול ברוח תאוותו שלבלו ולכבוש יצרו שלא יהיה רשע אפילו עם שהיה אמת כל ימיו בין בבחינת 'סוד מרע' בין בבחינת 'ועשה טוב'."

"וכאן מוסיף הרבי הדרכה מפורטת "ואין טוב אלא תורה דהיינו תלמוד תורה שכנגד כולך", נו, פנחס'ל, מה יש לנו להוסיף הרי כל מילה מיותרת, הכל פירש לנו הרבי כשמלה, ולנו נשאר איפוא לגשת אל המלאכה ולנצח על מלאכת בית השם."

'מבקש' הוא פנחס'ל, חותר אל השלמות ללא הרף, שאיפות גבוהות לו ועתה הוא שופך את ליבו לפני ר' לייב. "ובכן", כבר למדנו שמידת הבינוני היא מידת כל אדם ואחריה כל אדם ימשוך. גם זאת הבהיר לנו הרבי בטוב טעם איך נוכל לעמוד כחומה בצורה מול תשוקות הנפש הבהמית אשר מושכת למטה אל החומריות, ואיך בקריאת קודש "איני רוצה להיות מובדל ומופרד חס ושלום מהשם אחד בשום אופן!" "איני רוצה להיות רשע אפילו שעה אחת!" - יכול יהודי להכניע את החומה, להמשך לעבודת השם בקום ועשה במחשבה דיבור ומעשה, ולהתרחק כמטחויו קשת מכל מה שגורם לפירוד בינו לבין דבקות בהשם - כמובן לפי המדרגה הרצויה שהיא קיום כל מצוות השם ובתורתו ולא להסתפק חס ושלום באהבה המסותרת של ה'ק' שבקלים'. כי הרי אין לך שטות גדולה מזו לחשוב שיש חליה דברים - שאינם לפי רצון השם - ואעפ"כ יתכן שאינם מבדילים בין היהודי לאלוקי ישראל."

"ברם, זהו אמור לגבי חיי המעשה. להיות בינוני בקום ועשה, ולהזהר שלא לחטא ג"כ - למעשה - במחשבה דיבור ומעשה. כי הרי אפילו בינוני אמיתי - לפי מהותו הרי אין דורשים מכל אחד להיות כבר בראשית עבודתו, כי הרי הבינוני ב'מהותו' לא חטא ולא יחטא. כי הוא כבר העמיד את עצמו במדרגה זו."

"את אומרת", מבטא פנחס'ל במילים פשוטות את המעיק על ליבו, "שאחר כל העבודה אוכל להגיע לכל היותר למדרגה של בינוני, ואם כן המושג של צדיק לא שייך אלי כלל?"

"הבט נא", מפייסו ר' לייב, קודם כל עלינו לחלק את המושגים 'בינוני' ו'צדיק' לשני חלקים. ישנו את החלק העבודה, שהיא הדרך להגיע עד המדרגה המסוימת, צדיק או בינוני, וישנו חלק התוצאה, שהיא השגת היעד, להגיע אל המדרגה הנכספת 'בינוני' ו'צדיק'."

"ובכן, לגבי התוצאה, דהיינו להיות בינוני או צדיק, אנו רואים כעת שמדרגת הבינוני שייכת אל כל אחד ואחד מישראל, ואילו מדרגת הצדיק שמהותה היא אהבה עצומה להשי"ת, אהבה בתענוגים שגוברת על כל דבר אחר, וכתוצאה מאהבה זו מואס הצדיק בכל דבר הנוגד את עבודת השם."

"ומדרגה זו היא מדרגה במהותו של האדם, בתוככי לבבו, ועל זה אומר לנו הרבי "מה שאין כן בדבר המסור ללב דהיינו שיהא הרע מאוס ממש בלב ושנאוי בתכלית שנאה או אפילו שלא בתכלית שנאה (שהו"ב המדרגות של צדיק גמור וצדיק שאינו גמור) הנה זה אי אפשר שיהיה באמת לאמיתו אלא על ידי גודל ותוקף האהבה להשם בבחינת אהבה בתענוגים."

"עד כאן", מברך ר' לייב, "מצאנו כמה וכמה סוגים של אהבת השם, ישנו אהבה שיש לכל אחד ואחד מישראל שהיא אהבה מסותרת, שבכוחה למנוע מהיהודי להתנגד לפירוד מהשם אחו, ישנו אהבה גלויה שיש לבינונים לעיתים מזומנים שהיא אהבה עזה כרשפי אש אשר אף גורמת לנפש הבהמית ליפול לתרדמה."

"אבל כדי להגיע למדרגת צדיק שהוא מואס ברע, צריך סוג אהבה שהיא הגדולה שבאהבות, "אהבה בתענוגים", שאהבה זו היא גורמת לצדיק תענוג ועונג מאלוקות. וכיון שהעונג של זה הצדיק הוא מאלוקות, הרי מאליו, כאשר מתקרב אליו דבר שהוא ההיפך מאלוקות, הרי הוא מקבל את ההיפך מתענוג, שהיא המיאוס. ולכן הצדיק שהוא במדרגת אהבה בתענוגים, הוא זוכה גם להיות

א הארץ אויסרעדעניש

הרה"ק ר' דוד'ל עמד במקומו הלום רעם, לא האמין ששמע את המילים יוצאות מפורש מפי הרה"ק מהר"י מבעלזא. עד שהרה"ק מבעלזא הניח ידו על כתפו והסביר את כוונתו.

מלחמת אש קודש ניהל הרה"ק בעל בני יששכר זי"ע במהרסי כרם ישראל המשכילים שר"י המשכילים שבאותם הימים עוד התנהגו כיהודים יראים ושלמים שומרי תורה ומצוות, פרשו את מצודתם ליונת עלם בחורי ישראל, ונעצו את מלעותם בחומת בת ציון, רבים חללים נפלו בקשתם אשר צדו.

עוד בימים קדמונים כאשר יצא הראשון שבהם אותו מנדלסון שר"י ברעיוניו, ורבים לא השכילו להבין עד כמה תהיה נזקו קרוב, היטב חזו גדולי החסידות בעיני הבדולח את ההרס העצום אשר יצא מהם, למרות שבפיהם לא דברו על פריקת עול חליה, אלא רק להוסיף חכמות חיצוניות על לימודי הקודש, תוך כדי שמירת התורה והמצוות לא זיע כל שהוא. ועוד קודם לכן התבטא הבעש"ט ה'ק' ואמר "ס'איז דא א יוד און דייטשלאנד שהיצה"ר בחר בו להיות שליחו להרס את הדת, [מכיון שאביו ר' מנחם שהיה יר"ש ות"ח לא האמין בתורת הקבלה, עיי"כ יש לס'מ שליטה על בנו משה]. ולכן "פאקט ער עם אהן מיט תורה", כדי שיוכל להשתמש בו להוריד יהודים לבאר שחת". והוסיף ואמר: "ומי שיהיה דבוק ברכי החסידות, ינצל מהם ומתלמידיהם ומתלמידי תלמידיהם".

שנים לאחר מכן המשיך הרה"ק הבני יששכר את מלחמתו בהם, ופ"א התבטא ואמר, "אף אם כבר הגיע אותו האיש מייסד ההשכלה לסאת יסוריו בגיהנום - מחמת שמצד עצמו היה ירא ושלם, והגיע זמנו לצאת מהגיהנום, מכיון שהיה חוטא ומחטיא באופן נורא ואיום, והמכשולות שיצאו מתח"י עושים פירות ופירי פירות באושים, מבקש אני שיחזירו אותו עוד יותר עמוק לגיהנום". (כן מובא בהקדמה של ספר תבצלת השרון).

באותם הימים חיבר הרה"ק חיבור בשם **מעין גנים** שבו מסיר את המסוה מעל פניהם הצואות של המשכילים ומגלה את קלונם ורשעותם רבים. והרה"ק הפליא בו בהם את חרצובות לשונו ללא כחל ושרק. החיבור הכה גלים ונתן הד נרחב למערכה הגורלית על קיומה של היהדות הנאמנה והצרופה.

נזדמן בנו הרה"ק ר' דוד'ל מדינוב במעונו של הרה"ק ר' יהושע'לי מבעלזא, והעניק לו כתשורה את הספר הק' מעין גנים. הרה"ק מבעלזא נטל את הספר ועלעל בו קלות, אחר עיון מעט נענה ואמר: "ס'איז נישט קיין ספר!"

הרה"ק ר' דוד'ל מדינוב נדהם למשמע אזנו והיטב חרה וכאב לו על כבודו של אביו. אך הרה"ק מבעלזא מיד נענה והסביר את כוונתו, "סאיז נישט קיין ספר, ס'איז א הארץ אויסרעדעניש" (זה אינו ספר, אלא השחת סאב אל). חיך ר' דוד'ל ואמר, בוודאי כי כן הוא, וגופא דעונדא הכי הוי.

פעם אחת חש אבי הבני יששכר עד מאוד בלבו, והיה גונח מלבו בייסורים נוראים. הרופא שהיה אצלו אמר, זה אינו כאב גשמי, אלא יש דבר שרובץ על ליבו וצריך הוא להוציאו ולהשיח את אשר על לבו, ובכך ירפא לו. שמע הבני יששכר את דברי הרופא וישב כמה חודשים וכתב את הספר מעין גנים בו שפך את מררת לבו על המשכילים, ואחר זאת רווח לו.

"אמת כנים הדברים" - אמר ר' דוד'ל, "ס'איז נישט קיין ספר, ס'איז א הארץ אויסרעדעניש..."

(מתור שוה"ט ליל שב"ק פר' ויחי תשפ"ג)

יעמדו על הברכה מצדיקי הרבים שהרימו תרומתם להוצאת הגליון

ידידנו הנכבד
הרה"ח ר' ישעי' רוטנברג שליט"א
להגל הולדת התאומים
למול טוב ובשעט"מ
ויה"ר שיראה מהם ומכל יוצ"ח
רוכ נחת דקדושה וכת"ס אב"ר

ידידנו הנכבד
הרה"ג ר' חיים בעק שליט"א
להגל הולדת הנכד
כן לבנו הרב מאיר שליט"א
למול טוב ובשעט"מ
ויה"ר שיראה ממנו ומכל יוצ"ח
רוכ נחת דקדושה וכת"ס אב"ר

ידידנו הנכבד
הרה"ח ר' יוסף פפר שליט"א
להגל הולדת הנכדה
כת לבנו הר"ר איתמר הי"ו
למול טוב ובשעט"מ
ויה"ר שיראה ממנה ומכל יוצ"ח
רוכ נחת דקדושה וכת"ס אב"ר